

Törvényjavaslata tisztességtelen verseny ellen való védekezésről.

Írta: *Dr. Pap Dezső.*

Azoknak a fegyvereknek hiányossága, melyekkel jogrendszerünk az egészséges gazdasági fejlődést veszélyeztető tisztességtelen verseny kinövéséi ellen eddig alkalmazott, már régebben megérlelte annak a szükségét, hogy törvényhozásunk a gazdasági élettel párhuzamosan fejlődő tisztességtelen verseny leküzdésére az eddig rendelkezésre állottaknál teljesebb és hatásosabb eszközökről gondoskodjék. Van ugyan már eddig is számos törvényi rendelkezésünk, melyeknek éle közvetlenül vagy közvetve épen a tisztességtelen verseny ellen irányul: de ezek korántsem érik utói annak minden megnyilvánulását, úgy hogy csak oly alak felvételére utalva, melyre törvény nem ütötte még rá a közveszélyesség bélyegét, a gazdasági élet tengerén még mindig szabadon kalózkodhatik az élősdi tisztességtelenség.

Az iránt, hogy jogrendszerünk ennek a bajnak leküzdése céljából alapos kiépítésre szorul még, nincs is véleményeltérés. Véleményeltérés merült fel azonban ennek módja tekintetében.

Vannak, kik abból indulnak ki, hogy a tisztességtelen verseny minden különleges fajtát egy törvényben összefoglalni korántsem lehetséges. Amennyiben tehát általános rendelkezések szükségesek és lehetségesek, ezeket az általános magánjogban, büntetőjogban, ipartörvényben stb. kell elhelyezni, a tisztességtelen verseny különleges alakjaival pedig, aszerint, amint az azok ellen való védekezés szüksége felmerül, speciális törvényekben kell szembeszállni. Hazánkban eddig tudvalevőleg ez a rendszer érvényesült, mert hiszen a tisztességtelen versenyről szóló általános törvényünk eddig nincsen és legfőleg azoknak egyes megnyilvánulásait üldözik egyes speciális törvények.

A másik felfogás ezzel szemben azt vitatja és ez a felfogás érvényesült abban az igen sikerült törvényjavaslatban is, mely már az előző kormány alatt elkészült és mely egynémely módosítás után alighanem már rövidesen törvényhozási tárgyalás alá is kerül, — hogy a differenciálódás eléggé előrehaladt már e téren is ahhoz, hogy a különböző jelenségeknek és az azokra vonatkozó szabályoknak általánosításához, másrészt különleges törvénybe foglalásához hozzá lehessen látni. Ez a felfogás sem vonja kétségbe azt, hogy a tisztességtelen verseny minden alakjára konkrétan kiterjedő törvényt ma még megalkotni nem lehet; sőt meggyőződése, hogy egyáltalán nem is lesz az lehetséges később sem, mert hiszen amily változatos, előre

nem látható érvényesülési módozatokat keres az uralkodó felfogás szerint tisztességes gazdasági küzdelem, olyannyira alkalmazkodik ennek minden életnyilvánulásához a parazitaként vele fejlődő tisztességtelen verseny. Azt vitatja azonban ez a felfogás, hogy a tisztességtelen verseny folyton felbukkanó újabb megnyilvánulásaiban megállapítható már bizonyos belső összefüggés, megállapíthatók a lényegét illető oly közös vonások, melyek megengedhetővé teszik azoknak egy közös szabály alá való foglalását, illetve e szabály alkalmazását, mihelyt a közkerölcs valamely üzleti eljárásban felismeri azokat a célzatokat, melyek ellen az a szabály irányul. Ez a szempont mérvadó a tekintetben, hogy ne bízzunk mindent a speciális törvényalkotásra, hanem gondoskodjunk általános szabályról. Példával illusztrálom ezt.

A tisztességtelen versenyről szóló törvény felállíthatja azt az elvet — és ezt teszi az e tárgyban készült törvényjavaslatunk is, — hogy aki vállalata körében az üzleti tisztességet közfelfogás szerint sértő vagy általában a jó erkölcsökbe ütköző oly cselekményt követ el, amelylyel magának versenytársaival szemben az üzleti versenyben előnyt szerezhet vagy biztosíthat, versenytársainak pedig közvetlenül vagy közvetve kárt okozhat: attól bármelyik versenytárs a cselekmény abbanhagyását és esetleg kárának megtérítését is követelheti. Tegyük fel, hogy a munkaszabály szerződés (tarifaszerződés) megkötéséről és annak jogkövetkezményeiről nem intézkedik törvény, — amint nem intézkedik nálunk sem — és a megkötött szerződés csak a szerződő feleknek, de nem a szerződő társaknak biztosít egymással szemben jogokat és kötelességeket, úgy hogy tehát pl. a munkaadóiv sem törvény, sem szerződés alapján nem fordulhatnak a velük együtt szerződő oly munkaadó ellen, ki a szerződés megszegésével magára nézve kedvezőbb munkafeltételek mellett dolgoztat, mint a szerződést betartó társai. Ha a közfelfogás azt tartja, hogy ennek a munkaadónak ez az eljárása a tisztességtelen versenynek fentebb jelzett fogalom meghatározása alá esik, a munkaszabályszerződések különleges törvényi szabályozása nélkül is megvédhetők a tisztességtelen versenyre vonatkozólag megállapított generalis szabály alapján a vállalkozóknak a jelzett szempontból, t. i. a verseny szempontjából a munkaszabályszerződéshez fűződő érdekei.

Abból, hogy a tisztességtelen versenyre vonatkozólag felállíthatunk immár bizonyos általános szabályokat, az látszik következni, hogy helyezzük el tehát ezeket általános törvényeinkben, az általános polgári és büntető törvényekben, a kereskedelmi- és az ipar-

törvényben. Csakhogy az ily eljárás egyáltalán nem felel meg a tisztességtelen verseny ellen való védekezés lehető megkönnyítéséhez fűződő követelményeknek.

Figyelembe kell venni nevezetesen, hogy e védekezés nemcsak anyagi hanem bizonyos eljárási szabályokat is feltételez. A sértett versenytárs pl. az eljárás során kívánhatja, hogy azokat a megjelöléseket, csomagolásokat, burkolatokat, körleveleket stb., melyekkel a tisztességtelen verseny tényálladékát megállapító cselekményt elkövették, zár alá vegye a hatóság, ami viszont az itt figyelembe jövő érdekekre való tekintettel oly speciális eljárást követel, melynek csakis itt és máshol nincs helye. De az anyagi jogszabályok közt is vannak olyanok, melyek csakis a tisztességtelen verseny ellen való küzdelemben érvényesülnek. Törvényjavaslatunk pl. a kártérítési igény elévülésére az általános magánjogban megállapítottnál rövidebb (hat havi) elévülési időt állapít meg; kimondja, hogy ha a cselekményt időszaki nyomtatvány útján követték el, annak kiadója az abban hagyási kötelezettséget megállapító jogerős bírói ítéletnek, habár azt nem ellene is hozták, mihelyt arról tudomást szerez, kártérítés kötelezettségének terhe alatt eleget tenni tartozik stb., stb. Ily különleges, egészen új tárgyú szabályokkal a jogfejlődés és a hagyományok által már megállapított tartalmú, általános szabályok befogadására szánt általános törvénykönyveket megterhelni bizonyára nem volna célszerű.

Figyelembe kell venni azt is, hogy a tisztességtelen verseny elleni küzdelem nem alapul még egyelőre minden államban egyaránt elfogadott határozott jogelveken, de igen nagy befolyása van arra az erkölcsi és gazdasági célszerűség szempontjainak, amely szempontok a nemzetek mai gazdasági versenyében egészen más súlylyal érvényesülnek, aszerint, amint belföldi vagy külföldi vállalatok vagy áruk megvédéséről van szó, – úgy hogy a tekintetben érvényesül-e a védelem vagy sem, a gazdasági szerződéseknek is jelentősége lehet. Törvényjavaslatunk kimondja pl., hogy ha a magyar szent korona országainak területéről származó áruk valamely államban a származási hely megjelölése tekintetében más országokbeli áruknál kedvezőtlenebb elbánásban részesülnek, a minisztérium az illető állammal szemben megtorlást alkalmaztathat. Épen e szempontból kötöttük ki az Ausztriával 1907. évi október hó 8-án kötött kereskedelmi szerződés (1908: XII. t.-c.) XVII. cikkében, hogy a tisztességtelen verseny elleni védekezés tekintetében egyik állam polgárai ugyanazokat a jogokat élvezik, mint a másik állam saját polgárai; és a szerződés zár jegyzőkönyvének e cikkekre vonatkozó részében azt, hogy a tisztességtelen verseny megakadályozása céljából a két államban lehetőleg összhangzatos elveknek kell érvényesülni.

Ez a szerződési kikötés azután ismét egy okkal több arra, hogy a szabályozás különleges törvényben történjék, mert a joganyagnak csak ily szabatos elhatárolása mellett zárhatjuk ki a szerződés folytán jogosult másik félnek esetleges kívánságait és kifogásait saját autonóm törvényhozásunk más területeiről.

Tegyük hozzá végül mindezekhez a következő elvi jelentőségű megfontolást. Joggal tartja a közgazdaságtan mai gazdasági életünk legfontosabb tényezőjének a versenyt. Társadalmunknak minden gazdasági sikere és betegsége a verseny előnyeiből és hátrányai-ból származnak. Mai jogfelfogásunk alapján szinte önként adódik tehát annak a szüksége, hogy állapítsuk meg tehát a versenynek eredetét, foglaljuk össze azokat a szabályokat, melyekkel a mindenkor uralkodó erkölcsi és jogi felfogás a versenynek szabadságát a közjó érdekében megkötni igyekszik. Ma már túl va-

gyunk a versenyszabadság vak imadásának korszakán, azon a felfogáson, hogy a versenyszabadság, még ha a legbecesebb értékek esnek is annak áldozatul, szent és sérthetetlen. Tudjuk ma már, hogy a verseny teljes felszabadításának első sorban maga a verseny esik áldozatul és gyarapodnak is mindinkább azok az óvó intézkedések, melyeket a társadalom a verseny féltelenségétől fenyegetett magasabb érdekei védelmére felállít. Ha rendszeresen feldolgozva együtt vannak ezek a szabályok, könnyebb az eligazodás azokban, világosabban áll előttünk a törvényhozó akarata, a szükséges törvényt módosítás és kiegészítés is könnyebben keresztülvihető, mintha e végből több különböző codexnek szabályait kell módosítani és kiegészíteni. Bár kétségtelen, hogy vannak a tisztességtelen verseny elleni védekezésről szóló törvénytervezetek részletei, melyek már létező törvényeinkből is levezethetők, azokban megtalálhatók vagy legalább is melyek elhelyezhetők volnának azokban és a készülő általános polgári törvénykönyvben; nem bírálva továbbá ezuttaj egyes rendelkezéseinek célszerűségét: az, hogy rendszeres egészbe foglalja a tisztességtelen verseny megakadályozásának szabályait és ezzel megkönnyíti e joganyag kiépítésének feltételeit, minden tekintetben csak helyeselhető.